

Aufruf

Der Oberbefehlshaber des Heeres hat mich zum Militärbefehlshaber in den Gebieten der früheren Freien Stadt Danzig und der früheren polnischen Provinz Pommerellen ernannt. Die vollziehende Gewalt in diesem Bereich ist auf mich übergegangen.

Als meine vornehmste Aufgabe betrachte ich es, zusammen mit dem mir beigegebenen Chef der Zivilverwaltung, Gauleiter Forster, die durch die früheren Zustände hervorgerufenen Schäden und Nöte zu beseitigen und Ordnung und Sicherheit wieder herzustellen. Ich erwarte von jedem einzelnen, dass er mich in diesem Bestreben in echter Volksgemeinschaft nach Kräften unterstützt.

Sollte jemand passiven Widerstand leisten oder in anderer Form meinen Anweisungen zuwiderhandeln, so werde ich mit rücksichtsloser Strenge einschreiten.

Danzig, den 14. September 1939. 1
Der Militärbefehlshaber Danzig-
Westpreussen
Heltz
General der Artillerie

Naczelnny Dowódca Armii Niemieckiej mianował mnie Dowódcem Wojskowym na terenie byłego „Wolnego Miasta Gdańsk“ i byłego Województwa Pomorze. Władza wykonawcza w tym terenie przeszła w moje ręce.

Uważam za najprzedniejszą zadanie moje, wraz z przydawany mi szc-
fem władzy cywilnej. Gauleiter For-
ster, wszelkie przez dotychczasowe po-
łożenie wywołane uszkodzenia i krzyw-
dy usunąć oraz przywrócić ład i porzą-
dek w tym kraju.

W duchu prawdziwej społeczności oczekuję od każdego obywatela pod miarą swej mocy poparcie w dążeniu do wspomnianego celu.

W razie biernego oporu albo dzia-
łania wbrew moim zarządzeniom w in-
nej formie będę wkroczył z bezwzględ-
ną surowością.

Danzig (Gdańsk), dn. 14 września
1939.

Dowódca Wojskowy Danzig-
Westpreussen
Heltz
General artylerii

Źródło: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa
„Thorner Freiheit“ nr 1 Mittwoch, 20 September 1939.

Der Militärbefehlshaber Danzig-Westpreußen

Kriegstagebuch Nr. 2. Befreiung und Aufbau, 4.-25.10.1939:

9.10.39.

„(...) Rücksiedlung deutschstämmiger Balten: der Führer hat angeordnet, dass für die aus den ehemals russischen Randstaaten zu erwartenden Flüchtlinge Gotenhafen beschlagnahmt und von der polnischen Bevölkerung geräumt werden soll. Die erste Transporte sind voraussichtlich schon am 11. Oktober zu erwarten. Es werden zunächst einige Stadtteile geräumt werden müssen.“

10.10.39.

„Rücksiedlung deutschstämmiger Balten: Eine erste Erkundung der für die Unterbringung der baltischen Deutschen bestimmten Stadt Gotenhafen ergab, dass dort höchstens 30 000 Balten untergebracht werden können. Der Chef der Zivilverwaltung wird deshalb feststellen, ob in Graudenz, Bromberg, Strasburg, Dirschau, Thorn und Konitz durch Entfernung rein polnischer Bevölkerung Platz geschaffen werden kann.“

12.10.39.

„(...) Bisher sind keine Balten herangekommen, doch soll schon in der Woche vom 15.-21. Okt. mit dem Eintreffen von 30 000 bis 40 000 gerechnet werden müssen. Eine Anfrage beim OKH* ergab, dass dort mit dem Eintreffen kaum vor 2 bis 3 Monaten gerechnet wird. Gotenhafen brauche nicht sofort ganz geräumt zu werden. Räumung einzelner Stadtteile genüge zunächst.“

15.10.39

„Befriedung des Landes: Die Sicherstellung der Ernährung der Polen in Gotenhafen ist nunmehr von der Stadt übernommen worden. Vorbereitungen für ihren Abtransport sind eingeleitet. (...)“

16.10.39

„(...) Freimachen von Raum für die Rücksiedlung deutschstämmiger Balten: Der Oberbefehlshaber Osten teilt mit, dass für den Abschub der Polen der Raum von Radom und Kielce in Frage kommt. Aus Gotenhafen werden allein 30-40 000 Menschen auszusiedeln sein.“

19.10.39.

„(...) Umsiedlung volksdeutscher Balten: Die Vorbereitungen für Aufnahme und Unterbringung der Balten werden laufend getroffen. Aus Gotenhafen wurden 1687 polnische Einwohner mit der Bahn in den Raum von Kielce abgeschoben.“

20.10.39.

„(...) Es werden abermals 1418 polnische Einwohner aus Gotenhafen in den Raum von Kielce abtransportiert.“

23.10.39

Rücksiedlung volksdeutscher Balten, Räumung von Gotenhafen: Ein Dampfer mit 881 Volksdeutschen aus dem Baltikum trifft ein. 1000 Personen der polnisch. Bevölkerung von Gotenhafen werden mit der Bahn in den Raum Kielce abtransportiert.“

24.10.39.

„(...) 1470 Polen werden von Gotenhafen mit der Bahn abgeschoben.“

*[Oberkommando des Heeres - Naczelné Dowództwo Wojsk Lądowych, przyp. tłum.]

25.10.39.

„(...) Rücksiedlung Volksdeutscher aus dem Baltikum und Russland. Abschub polnischer Einwohner aus Gotenhafen und Lipno: Aus dem Baltikum sind bisher 4095 Personen in 8 Dampfertransporten in Danzig eingetroffen. Um für sie und die zu erwartenden viele Tausende weitere Baltendeutsche in Gotenhafen Platz zu schaffen, sind heute abermals 2886, bisher im ganzen 9417, Personen der pol. Bevölkerung mit der Bahn in den Raum von Kielce abgeschoben worden. Näheres enthält die Anlage.

Die Zahl der aus Gotenhafen abgeschobenen Personen erhöht sich am 26. Okt. noch um 2854 Personen. Außerdem aber sind vor und während des zwangsweisen Abschubs sehr zahlreiche Polen mit fahrplanmäßigen Zügen abgefahren, schätzungsweise in Richtung auf Warschau rund 8000 Personen; Richtung auf Kattowitz rund 8000 Personen; Richtung auf Posen rund 4700; Richtung auf Karthaus 1800 Personen.

Ferner mit Pferd und Wagen oder Fahrrädern 10.000 Personen so dass bereits mit Fortzug von fast 38 000 poln. Einwohnern aus Gotenhafen gerechnet werden kann. Rund 50 000 werden in der Stadt jedoch noch immer vorhanden sein.“

Dowódca wojskowy Okręgu Gdańsk – Prusy Zachodnie

Dziennik wojenny nr 2. Wyzwolenie i odbudowa. 4.-25.10.1939.

9.10.39.

„(...) Ponowne osiedlenie Bałtów pochodzenia niemieckiego: führer nakazał zajęcie i oczyszczenie z ludności polskiej Gotenhafen dla uciekinierów, oczekiwanych z byłych rosyjskich państw peryferyjnych. Pierwszych transportów oczekiwać należy już 11 października. Na początek trzeba będzie ewakuować kilka dzielnic.”

10.10.39.

„Ponowne osiedlenie Bałtów pochodzenia niemieckiego: pierwszy zwiad w przeznaczonym do zasiedlenia przez Niemców bałtyckich miście Gotenhafen wykazały, że można tam umieścić najwyżej 30 000 Bałtów. Dlatego szef administracji cywilnej stwierdził, czy da się stworzyć wolną przestrzeń przez usunięcie czysto polskiej ludności z Grudziądza, Bydgoszczy, Brodnicy, Tczewa, Torunia i Chojnic.”

12.10.39.

„(...) Jak dotąd nie przybyli żadni Bałtowie, ale już w tygodniu od 15 do 21 października należy liczyć się z przybyciem 30 000 do 40 000. Zapytanie skierowane do OKH wykazało, że tam nie oczekuje się ich przybycia wcześniej niż za 2-3 miesiące. Gotenhafen nie musi być więc natychmiast ewakuowane w całości. Na razie wystarczy ewakuacja poszczególnych dzielnic”.

15.10.39.

„Pacyfikacja kraju: Zadanie zabezpieczenia żywności Polaków w Gotenhafen zostało przejęte przez miasto. Rozpoczęto przygotowania do ich odtransportowania. (...)”

16.10.39.

„(...) Zwolnienie przestrzeni dla ponownego osiedlenia Bałtów pochodzenia niemieckiego: Głównodowodzący na Wschodzie zakomunikował mi, że jako miejsce przeznaczenia dla

wydalonych Polaków w rachubę wchodzi tereny Radomia i Kielc. Tylko z Gotenhafen trzeba będzie wysiedlić 30-40 000 osób.”

19.10.39.

„(...) Ponowne osiedlenie Bałtów pochodzenia niemieckiego: Przygotowania do przyjęcia i rozlokowania Bałtów prowadzone są na bieżąco. Z Gotenhafen wywieziono kolejną 1687 polskich mieszkańców w okolice Kielc.”

20.10.39.

„(...) Odransportowano kolejnych 1418 polskich mieszkańców Gotenhafen w okolice Kielc.”

23.10.39.

Ponowne osiedlenie bałtyckich volksdeutschów, ewakuacja Gotenhafen: przybywa parowiec z 881 volksdeutschami z terenów bałtyckich. 1000 przedstawicieli polskiej ludności Gotenhafen wywieziono kolejną w okolice Kielc.”

24.10.39.

„(...) 1470 Polaków odransportowano kolejną z Gotenhafen.”

25.10.39.

„Ponowne osiedlenie volksdeutschów z terenów bałtyckich i z Rosji. Wydalenie polskich mieszkańców z Gotenhafen i z Lipna: z terenów bałtyckich przybyło dotąd parowcami 4095 osób w 8 transportach. Żeby stworzyć dla nich i dla oczekiwanych kolejnych tysięcy Niemców bałtyckich miejsce w Gotenhafen, wywieziono dziś kolejną 2886, a dotąd w sumie 9417 osób narodowości polskiej kolejną w okolice Kielc. Bliższe szczegóły w załączniku.

26 października liczba osób wydalonych z Gotenhafen zwiększy się jeszcze o 2854 osoby. Oprócz tego przed i podczas przymusowych wywozków bardzo liczni Polacy wyjechali zwykłymi pociągami, jadącymi zgodnie z rozkładem, według szacunków w kierunku Warszawy ok. 8000 osób; w kierunku Katowic ok. 8000 osób; w kierunku Poznania ok. 4700; w kierunku Kartuz 1800 osób.

Ponadto na wozach konnych lub na rowerach 10 000 osób, tak, że można już szacować, iż prawie 38 000 polskich mieszkańców opuściło Gotenhafen. Jednak w mieście pozostanie wciąż jeszcze ok. 50 000.”

Źródło: Militär-Archiv Freiburg – Republika Federalna Niemiec

militaerarchiv@barch.bund.de

(adres: Bundesarchiv-Militärarchiv, Wiesentalstraße 10, 79115 Freiburg)

Sygnatury:

RH 53-20/12 („Der Militärbefehlshaber Danzig-Westpreußen. Kriegstagebuch Nr. 1 und 2“.

Nr. 1: I: Operationsabschnitt, 10.9-3.10.1939. Der Abschluß der Kämpfe um Gdingen und die Wegnahme von Hela;

Nr. 2: II Operationsabschnitt, 4.10-25.10.1939. Befreiung und Aufbau).